

négyszemközti számonkérés és annak alapján nyílt kritika, kritika a nyílt törvénykezési és közigazgatási fórumok előtt. Mindezt azonban nem kárörömből, nem magunk kiválóságának fitogtatásából, hanem a szorongó lelkiismerettel Isten előtti felelősséggel a közösség érdekében kell megtennünk. Végül a *harmadik* tennivaló: felebarátunk jó hírüvének megőrzése és megvédelmezése. Milyen nehéz útját vágni a pletykának, jót mondani arról, akit mindenki szid, milyen nehéz megvédelmezni megvádolt előljáróinkat és ismerőseinket! Nehéz, mert Isten szerint való feladat és Isten Igéjéből nyilván következő parancs.

III.

Ma egyik legsúlyosabb közéleti kérdés társadalmunk újrászervezése. Ennek a reorganizációnak alapjává ennek a két káté kérdésnek a parancsát kell tennünk, mert erkölcsi megújulás nélkül minden más erősszeszedési kísérlet meddő és életelen marad. A szélesebb társadalom előtt azonban az egyházi tár-

sadalomnak kell jó példával előljárnia. Ameddig az egyházban nem tudjuk az előljárókat szeretni, megbecsülni és igazán tisztelni, ameddig az egyházban sem fogadják szívesen az előljárók tanácsát és büntetését és az egyházban sem tudunk az előljárók emberi gyengeségeivel szemben türelmesek lenni, addig hiába várjuk egész társadalmunk megújulását. Ameddig az egyházon belül is a pletyka, a susárlás, a hátamegetti rosszatmondás és a szembedicserés az általános szokás, ameddig az egyházban sem merjük a felelős kritikát az igazi fórumok elé vinni, amíg mi közöttünk is bünszámba megy valakiről jót mondani, addig mit remélhetünk más közösségeink megújulása felől?

A két káté kérdés nagyon súlyos kritikában, Isten szerinti kritikában részesít mindnyájunkat. Merjünk ennek a kritikának tükrében megtérni. Igazán jó volna ezt a két káté kérdést minden keresztyén házbán aranymondásként kifüggeszteni és azokra minden órában komolyan rá gondolni.

László Dezső.

A felelősség.

A Heidelbergi Káté 9. kérdésének korszerű magyarázatát kapja ebben a cikkben az olvasó. A magyarázat Frick gondolatainak felhasználásával készült.

9. Kérdés: Nem igazságtalanul cselekszik-e azért az Isten az emberrel, mikor tőle törvényében olyat követel, amit teljesíteni nem képes?

Felelet: Nem, mert az embert olyanná teremtette, hogy teljesíthetné azt. Az ember azonban a Sátán ösztönzésére, szándékos engedelmességével mind magát, mind utódait azoktól az isteni ajándékoktól megrabolta.

A büntetést követi. Megmásíthatatlan törvény ez az Isten világában. Eppen olyan erős törvény, mint bármely természeti törvény. Ezért igyekszik az ember a bűn felelőssége alól menekülni, azt Istenre hárítani. Már Ádám megpróbálta elestéért Isten tenni felelőssé: „Az asszony, akit te adtál vala mellem, ő ada nékemi arról a fáról, úgy evém.” (1. Mózes 3:12.) Ádám óta újra meg újra különböző mentésekkel próbálta és próbálta az ember bűnelért Isten tenni felelőssé. Nagyon sokszor az átöröklés törvényére hivatkozik. Az egyik azt mondja: „Már én ilyen vagyok, mássá lenni nem tudok, az ember nem változtathatja meg természetét, vérmérsékletét.” A másik azt mondja: „Mindenki azt teszi, amit örökölt elszapozíciói, lelki, testi hajlamai szerint tenni kénytelen. Az átöröklés törvénye Isten törvénye, az ő akaratából születtem bele egy meghatározott családba, ezért ő a felelős bűnelmért.” Így akar az ember kibujni a felelősség alól. Nagy előszeretettel hivatkozik arra is, hogy környezetünk (az úgynevezett millió) nagy mértékben meghatározza tetteinket úgy, hogy az ember kénytelen azt tenni, amit szociális helyzete, környezete szerint tennie kénytelen. Vádolja a sorsot, amely ilyen vagy olyan helyzetbe vezette és amikor ezt teszi, tudatosan, vagy öntudatlanul a sors intézőjét vádolja, Isten vonja ítélet alá, ahelyett, hogy maga állana Isten ítélete alá. Kísérlet erre ez a kérdés is: „Nem igazságtalanul cselekszik-e azért az Isten az emberrel, amikor tőle törvényében olyat követel, amit teljesíteni nem képes?” Vannak, akik meggyőződéssel állítják, hogy Isten igazságtalan, amikor olyat követel az embertől, amire az ember képtelen, — hogy „a Biblia erkölcsi törvényei” nagyon magasak, érihetetlenek, teljesíthetetlenek, hogy azokat „enyhíteni” kell. Amikor erről van szó, a „szültség-hazugság” megengedésének, a „szabad szerelemnek”, a házassági elválás megkönnyítésének kérdésével és más erkölcsi kérdésekkel kapcsolatban gyakran hangoztatják: Nem kell-e az erkölcsi törvényeket revizión alá venni? Nem kell-e az embereket az erkölcsi felelősség alól felmenteni, amikor olyan törvények megtartására van kötelezve, amelyeket nem képes megtartani? Nem, mert Isten az embert olyanná teremtette, hogy teljesíthetné azt. Az ember azonban a

Sátán ösztönzésére, szándékos engedelmességével, mind magát, mind utódait azoktól az isteni ajándékoktól megrabolta.” A megelőző kérdésekben a Heidelbergi Káté elmondja, hogy Isten az embert Jónak teremtette, képesnek arra, hogy akaratát, törvényeit teljesítse. Az első ember bűne következtében a bűn, mint valami bacillus, megrontotta az ember eredeti természetét és utódaiét is. Ezt az eredendő bűnt még elismeri az ember, de azt kétségbevonja, hogy van örökölt felelősség, és azt mondja: „Igazságtalanság Istentől, hogy nekem lakolnom kell az ősdök bűne miatt.” Erre azt felelhetjük, hogy az ember nem áll önmagában, amint gondoljuk. Az individualizmus (az a vélemény, hogy az egyes ember a másiktól teljesen függetlenül áll a világban), olyan felfogás, amely nem felel meg a valóságnak. A valóság az, hogy mi emberek úgy összetartozunk, hogy egymásért felelősek vagyunk. A felelősség szótlanak szövédménye rendkívül bonyolultnak látszik némely tompa lelkiismeretű ember előtt, az érzékeny lelkiismeretű emberek erkölcsi kérdésekben világosan látnak. „Egy ember által jött a világba a bűn...” (Róm. 5:12.) „Egynek a bűnesete által minden emberre elhatolt a kárhozat.” „Egy embernek engedelmessége által sokan bűnösökké lettek.” (Róm. 5:18—19.) Az a tény azonban, hogy részünk van az Ádám felelősségében, nem azt jelenti, hogy külön, személy szerint nem terhel bennünket felelősség. Nagyon szomorú félerismerése volna a tényeknek, ha Ádámra akaránk hárítani magunkról a felelősséget. Ellenkezőleg, a felelősség Ádámot előre tolódik mireánk.

Ezenkívül mindnyájunkban ott van Ádám, és mihelyt az öntudat felébred, azonnal felébred az Isten elleni lázadás és az ő parancsaitól való elszakadás tudata is. Így a lelkiismeret joggal minket vádol és nem elődeinket és kortársainkat. Ádám egyszeri esete megismétlődik minden egyes emberben. Hogy lehet, hogy az ember így eltávolodik Istentől, holott Isten csupa szeretetet éreztetett vele? Egy gonosz hatalom működik a világban Isten ellen: a Sátán hatalma. Isten megengedi a Sátán működését úgy, hogy az kénytelen neki szolgálni, még ha fogsíkkorgatva is. Az emberek hisznek a Sátán ígérének és sokszor neki engedelmeskednek ahelyett, hogy Istennek engedelmeskednének. A pénz, az élvezet démoni hatalma hányszor elfeledteti és megtapodtatja az emberrel Isten törvényeit? (II. Sámuel 11, Júdás Iskariotes.) A Sátán bujtogatása dacára mégis felelősség terhel az embert, mert nemcsak a Sátán hívja, hanem az Isten is hívja törvénye által magához. Így lesz hibaváló az ember minden próbálkozása, hogy a felelősséget magáról elhárítsa. Lelekiismeretünk újra meg újra vádol: Te vagy a felelős, egyedül te! (Jakab 1:13—15.)

IMREH DEZSŐ.

(hamis engedelmességet vallottunk) és e miatt tapasztalható jellemünk fejlődésében fogyatkozás. Melyek lehetnek a mi népünknek elvei? Nem lehetnek mások, mint amelyeket a nagy Tanító előnkbetárt: Krisztus ezeket 2 parancs formájába öntötte: „Szeresd az Urat, a te Istenedet” és „Szeresd felebarátodat, mint magadat”.

Arra a kérdésre, „Mit cselekedjünk?”, hogy ezeket az elveket a gyakorlatban is gyümölcsözővé válhassanak, az előadó így felel: „El kell kezdeni, hogy önmagunkkal „rendben” legyünk, a munka, a test és a lélek végett. Minden engedékenységet, mely erkölcsünkre káros vagy erőnköt meggyöngyíti, határozottan el kell utasítanunk.

Bizakodnunk kell és jóakaratot kell ébresztünk az emberek között azért, hogy önmagunkon kezdjük hangsúlyozni. Mert ebben van az összekötő erő egy valóságos együttélésre. Segítünk kell a közösség általános szolgálatát, részt kell vennünk a szociális munka minden formájában, ami ma olyan sürgetően fontos dolog. Célunk kell legyen egy szociális együttélés felépítése, amelyben minden tagra szükség van föltétlenül.

Ideje, hogy ezekkel a dolgokkal foglalkozzunk. Szolgálatunk *önkéntes*, de azért hűnek és készségesnek kell lennie, mintha azt egy diktátor rendelné el. Minél tovább jutunk a megbékélés terén a magunk körében és országában, annál képesebbek leszünk egy internacionális megbékülésre és annál közelebb érkezik a lefegyverkezés ideje. Evégből van szükség a morális újrafegyverkezésre. A nevezett két parancs ezt a megújult ismeretet tartalmazza. Csakis erre lehetséges egy népnek olyan struktúrát építeni, mely építkezését értékesíti.

Az egyházi ifjúsági munka megújítása.

Az Egyesült Államokban az egyházi ifjúsági munka teljes megújulása fog keresztülmenni, mivel a különböző egyházak ifjúsági alakulatai a „Young Churchmen Movement” egyesületben tömörülnek össze. New-Yorkban egy evégből tartott ifjúsági konferencián az ifjúsági vezetők előtt hangsúlyoztatott, hogy az egyházi ifjúsági munkának csak akkor lesz valóban nagy jelentősége, ha az közös bázisra és egységes vezetés alatt épül fel. A jelenlevő ifjúsági csoportok megbízottjaiból egy ifjúsági bizottságot választottak, akiknek szerepe az egységre való törekvés eszméjének hangsúlyozása az ifjabb generációk között. Ez a bizottság 1940-ig kapott megbízatást. Akkor egy nagy, általános gyűlésen fognak a további tervekről határozni. Lehetséges, hogy az *Amsterdamban 1939 nyarán* rendezendő keresztény ifjúsági világkonferencia e téren érdekes serkentést és új orientációt fog adni.

Istenellenes mozgalom.

Az Istenellenes mozgalom sajtója, az „Antireligiosnik”, legutolsó számában megállapítja, hogy az oroszországi különböző confessiók egymás közt dogmatikai problémák fölött nem vitatkoznak, hanem ehelyett „a kereszténynek egyesült erővel iverkeznek a vallás fogságában megtartani híveiket”. A lap arról is beszámol, hogy az S. S. S. R., vagyis Oroszország területén még mindig 30.000 különböző irányú egyház van. A lap nyugtalanodik az utazó-lelkészek miatt, akik mint „Krisztus galangosai”, faluról-falura járnak és ott, amennyire lehetséges, időnként önként átvállalják az elüldözött vagy meghalt pópák munkáját. A cikk azzal a felhívással végződik, hogy újból harcot kell kezdeni a kereszténységgel, a legnagyobb szigorúsággal kell fellépni a papokkal és vezetőikkel szemben, a gyülekezeti tagokkal azonban türelmesen kell bánni.

Nyugtalan a szovjetországi istenellenes mozgalom.

A „Besboschnik” (Istenellenes), mely sajtóorgánuma e mozgalomnak, panaszkodik a vallásellenes mozgalom kedvezőtlen eredményei miatt. Mindenekelőtt a parasztok („kolchozen”) között erősödött a vallás gyakorlása. Összesen 673 kolostort likvidáltak.

Az oroszországi Istenellenes mozgalom nemrég, sajtóorgánumának, a „Besboschnik”-nak példányszámait 105 ezerről 230 ezerre emelte, 20 új múzeumot nyitott meg s az utóbbi időben propagandakurzusokat rendezett, a vallásos élet elleni küzdelem céljából.

Mindezek az intézkedések nem hozták meg a kívánt eredményt. A „Besboschnik” utolsó száma, melyet a nép számára ingyen terjesztenek, arról panaszkodik, hogy Szovjet-Oroszországban még mindig nem pusztult ki a vallásos élet s még mindig utak és módok találhatók a hívők egyházi megszervezésére. Állandóan panaszkodik arról, hogy a vallás gyakorlásáról hozott törvények, amelyek az új orosz alkotmány erősségei kellene legyenek, még mindig elégtelenek mutatkoznak.

Névtelen az új Szovjetország törvény hitvallási szabadságot garantált, de a gyakorlatban a felsőbb hatósági törekvések az egyházi szervezkedést — a fentiek szerint — akadályozzák és emiatt alig lehet e téren szabadságról beszélni. A hatóság tényleg nem engedte az utolsó templomokat leromboltatni, de olyan rendelkezést adott ki, mely szerint ezekben a templomokban csak akkor tarthatnak összejöveteleket, ha azok nem vallásos jellegűek. Ezenkívül azok a megterhelések, amelyeket az állam az egyházra helyezett, látszólag megszűntek, de ezek az intézkedések arra törekedtek, hogy az új vallási közösségek formáját, amennyire csak lehet, megakadályozzák. Végül megparancsolták a népnek, hogy ne mérgezze meg ezeket a gyülekezeteiket azzal, hogy anyagi támogatást nyújt nekik. Ma az istenellenes mozgalom lapja, mindenekelőtt felelősnek érezvén magát a tény miatt, kijelenti, hogy ezek az egyházi közösségeknek a tagjai a tilalmakat kijátszva, az elfiltott egyházi terhek helyett az egyéni adományozások rendszerét találták ki, kikerülve a nyugtát és listák használatát. Előszóval vezetnek mindent. Ezen a módon lehetségesnek látszik, hogy a lelképásztorok hivatásukat betölthetik, sőt némely esetben kisebb egyházakat is alapíthatnak, amelyek sok áldozatkészséget igényelnek. A nevezett bolsevista újság foglalkozik azokkal az okokkal, amelyek a további vallásos aktivitásra vezettek, a lélező intézkedések, tilalmak ellenére is. Különösen a falvakban lakók között, ahol a városok kiterjedt munkáslakosságával szemben a vallásgyakorlás mindig erősebb volt, az egyház erős centrum maradt. A parasztokat így — magyarázza — nem lehetett a vallástól eltántorítani. A „kolchozen”-eknél (szocializált földművesek, akik a régebbi paraszttal szemben ma mint napszámos bérmunkások szerepelnek) megállapítható egy tiszta vallásos érzület újjáéledése. Ez az újjáéledés nem vallásos akció eredménye. Oka mégis azon belül található. Minden természeti csapás, legyen az áradás, égés vagy szárazság, amely az aratást megsemmisíti, magával vonja, hogy a „kolchozniki” (aki a földműves „kolchoz” szolgálatában áll, ahol az állam a tulajdonos) még jobban a valláshoz kapcsolódjék. A lapnak aláhúzással kellett megállapítania, hogy az eddigi következetes kommunisták házában újból szentképek találhatóak.

A Szovjet-Oroszországban megjelenő „Sociális-titscheskoje Liesodielje” c. folyóirat nem sokkal ezelőtt írt a titkos orosz ifjúsági csoportokról és mozgalmakról, amelyek bevezették a titkos bibliaolvasást és titokban vallásos kérdésekről tárgyalnak. A saslawiak, a Winniza kerületben levő ifjak a helyi szovjethatóságokhoz fordultak azzal a kéréssel, hogy az ortodox templomokat újra látogathassák. Ezek a Szovjet-Unió új törvényeire hivatkoznak, melyek a vallás gyakorlását nem tiltják, mégis, amint azt már megjegyeztük, a hatóság nem gondol arra, hogy a hit szabadságot, amely papíron már megvan, a gyakorlatba is bevezesse. Korábban nem csak egyszer írtunk a vándor-lelképásztorokra, akik faluról-falura, városról-városra járnak, akik a bolsevista hatóságok üldözésével szemben védtelenül állanak, de azért még ma is alkalmat találnak arra, hogy az evangéliumot hirdessék. Emellett egy új jelenség mutatkozik a vallásos életben. Vannak munkás-predikátorok. Férfiak, akik csaknem semmiben sem különböznek társaiktól, legtöbbször titokban működnek

a gyárakban és a munkaterületeken s ott hirdetik Isten igéjét társaiknak, akik őket önként hallgatják.

A „Besboschnik“ 1938. decemberi számában figyelemreméltó statisztika jelent meg az egyház ügyeire vonatkozólag, amelyben egyttal összehasonlítást tettek a cári oroszországi és a jelenlegi szovjet-uniói állapotok között. A lelkészek száma a cári Oroszországban 295.000 volt, a Szovjet-uniót illetőleg számot nem közöl. Mégis meg kell kérdeznünk, hogy ez a 295.000 lelképásztor 21 év alatt, vagyis az 1917. októberi forradalom óta hová lett? Mert látszólag nem nehéz kimutatni azoknak a számát, akik Szovjet-Oroszországban maradtak. Az isten-ellenes mozgalom lapja egyttal közli, hogy összesen 673 kolostort likvidált a szovjet hatóság. Ezt a vagyont 4300 millió rubelre lehet becsülni.

Jólértesült forrásból a lengyel lapok azt gyanítják, hogy Szovjet-Oroszországban még 137 katolikus lelkész van. Két külföldi kivételével, akik Moszkvában és Pétervárt működnek, egyházi büntetésüket vagy kényszer-munkájukat koncentrációs táborban töltik ki.

Elszomorító, hogy a nyugateurópai újságok általában olyan keveset foglalkoznak azokkal a kérdésekkel, amelyek a szovjet-oroszországi vallásos étellel kapcsolatban vannak és hogy semmiféle tiltakozás nem hangzik el a szörnységek ellen, amelyek a Szovjet-birodalomban állandóan megnyilatkoznak a lelképásztorokkal szemben.

Hítvallásos iskolák és a misszió.

H. M. W. Bandel az Egyesülés (Orgaan van de Vereen) c. újságban cikket írt a holland iskolák vezetőiről. A cikk, mely nem egyéb mint védőbeszéd, Jan Lighthort munkájából vett idézettel kezdődik, mely így hangzik: „Minden gyermek hallja a hitvallásos iskolákban kb. 9—10 éves korában, hogy atyáink pogányok voltak... s hogy abban az időben misszionáriusok jöttek az országba, akik a keresztyénségről prédikáltak. Hogy mi is volt ennek a következménye... Hogy végereedményben az ifjúság Krisztus követőitől nemcsak írni-olvasni tanult meg, hanem keresztyén tant és erkölcsöt is... Misszió nélkül nincs iskola. Tehát iskoláink eredetileg a missziónak köszönhetik létezésüket. El lehet-e ezt hallgatni? Nem, joggal állítja ezeket és hálasan.“

Ez az, amit Lighthort így fejez ki: „*Misszió a mi részünkre.*“ De mégis *missziót a mi részünkről is!* Missziót a többi népeknek, mert ezt nem lehet halotti csönddel elhallgatni. Bandel arra figyelmeztet, hogy a tanítóknak meg kell ismerniök a valóságos helyzetet. És utal Kraemer professzor megjelent cikkére: „Mire való most a misszió?“ — Az olyan sokszor hangoztatott argumentum: Hagyjuk meg a népeket saját valóságukban, — a legnagyobb tudatlanságot árulja el! Amikor a tanító a valóság talaján áll, nem teheti meg, hogy ne beszéljen a misszióról. A hitvallásos iskola mindenesetre követeli ezt tőle. K. Á. S.

Körlevél.

Az Erdélyi Református Egyházkerületi Nőszövetség legutóbbi választmányi gyűlésén hozott határozatok lényegét ezton kívánjuk a nőszövetségi elnökökkel közölni.

A Református Család című lap ügyében hozott határozat: Részletes megtárgyalás után a Kolozsváron lakó választmányi tagok nagy többsége az elnökséggel együtt egy önálló nőszövetségi lap megindítása mellett szavazott. Így a választmány kimondotta, hogy egy önálló nőszövetségi lap megindítását találná legmegfelelőbbnek. Felkérte Maksay Albert, theologiai tanárt készítsen javaslatot, milyen áru és formájú lap tarthatja fenn magát önállóan, a kerületi nőszövetség anyagi segítségével nélkül. A lap új címmel indul, a már régebben megalakult sajtóbizottsági tagokból álló igazgatósággal. A választmány a lap önálló fenntartásának érdekében helyesnek találta a lap árának esetleges fejemelését (25 Leiről 35—40 Leire), a kívánt igények kielégítése mellett. Erre nézve az elnökség határozott kérése minden megyei és községi nőszövetségi elnökhöz, hogy szíveskedjék a már többször megsúrgetett véleményét feltétlenül nyilvánítni a lapra vonatkozó minden kérdésben a következő címre: Cluj, Ref. Nőszövetség, Str. Bratianu 24. Minden nőszövetség elnöknőjét kérjük pontosan megírni hány példányt rendelnének meg a helyi nőszövetségi tagok, hogy pontos tájékozódást nyerjünk, mert ha kellő előfizetők nem lesz és az elnökök nem garantálják az előfizetési díjak *összeszedését és elküldését*, akkor kénytelenek leszünk lap nélkül maradni, mert ráfizetéssel nem lehet beindítani. Azért nagyon kérünk minden nőszö-

vetségi elnököt, február közepéig erre választ adni, hogy tudjuk, *számíthatunk-e rájuk és hány példányt rendelnek községenként.*

Határozat hozatott továbbá a nőszövetség munkáinak a különböző egyházi lapjainkban való ismertetésére. a) Ezért az elnökség felkéri az egyházmegyei tagozatokat, hogy a nőszövetségi munkáknak vagy az egyes alkalmaknak a napilapokban való ismertetésétől tartózkodva, az azokról szóló tudósítást szíveskedjenek a kerületi nőszövetségi titkári hivatalához küldeni be, hogy egyházi lapjainkban elhelyezze. Ez azért szükséges, mert a nőszövetség szellemétől sokszor idegen módon közlik a napilapok a nőszövetségi munkáról szóló híreket. b) A titkári hivatal megbizta, hogy a beérkezett tudósításokat egyházi lapjainkban: a Református Szemlében, a Kialtó Szóban helyezze el.

A kerületi nőszövetség választmánya, tekintettel arra, hogy nagyon sokszor nőszövetségi napok és pár napos konferenciák megrendezése nehézségekbe ütközik, szükségesnek látja egy olyan normál-programm nyújtását az ilyen napok és konferenciák számára, amelyek a nehézségeket kizárva lehetővé teszik az idő legalkalmasabb kihasználását. Kimondja tehát, hogy egy-nyapos nőszövetségi napok rendezésénél a következő időbeosztást ajánlatos követni: abban az esetben, ha a nőszövetségi nap vasárnap tartatik, istentisztelet után egy megbeszélés, rövid bevezetéssel, amelynek tárgya a nőszövetségi munka valamely kérdése Isten igéje megvilágításában, tehát egy vallásos téma. Délután ismét egy megbeszélés, ahol a munka gyakorlati oldaláról vehető fel egy kérdés, azután eset-

leg a vallásos ünnepély a templomban, végül mindenesetre rövid bezáró áhitat tartandó. A megbeszélésekre szánt idő ne legyen több egy-egy és félóránál a bevezetést is odaszámítva s mindig megfelelő időt kell szánni arra, hogy a résztvevők egymásközt beszélgethessenek és ismerkedhessenek. Zártabb körű gyűlés ilyen alkalomra csak úgy tehető, hogy a többiek számára azalatt valami előadás van.

Több napos konferenciánál a következő időbeosztás veendő tekintetbe. Mindig a konferencia megnyitó áhitattal kezdődjék. Minden nap legyen bibliaóra hozzászólással. Délelőtt és délután egy-egy megbeszélésnél több ne legyen. Minden nap áhitattal vagy imaórával végződjék. Ezenkívül betehető délelőtt vagy este egy-egy előadás, amelyhez hozzászólás nincsen. Kéri a kerületi választmány, hogy ezeket az elveket tartsák szem előtt a munka érdekében s hogy a tartott nőszövetségi napokról vagy konferenciákról rögtön azok végeztével küldjenek tudósítást a központba. A nőszövetségi napok és konferenciák tartása esetén a központ szívesen készít programot és ajánl a konferenciákra témákat is.

A választmányi gyűlésen a menzabizottság jelentést tett a kolozsvári Református Nőszövetség által fenntartott református főiskolások menzájáról. A diákmenzát, amely a belvárosi lelkészi hivatal soulerin helyiségében terít asztalt a főiskolai hallgatóknak, a kolozsvári református társadalom áldozatkészsége tartja fenn, természetbeni és pénzbeli adományokkal. Egy iskolai év leforgása alatt kb. 900 ebédet juttat olyan szegénysorsú tehetséges és szorgalmas főiskolai hallgatóknak, kik enélkül a segély nélkül nem folytathatnák tanulmányaikat. Az 1937—38. iskolai évben vidékről a következő adományok folytak be a Nagyenyedi Ref. Egyházmegyei Nőszövetség: 100 Lei, Ref. Püspökség Nagyvárad: 500 Lei, Küküllői Egyházmegye Nőszövetsége: 500 Lei, Székelyföldvári Nőszövetség: 100 Lei, Dési Nőszövetség: 500 Lei, Ó-Tordai Nőszövetség: 450 Lei, Marosmegyei tojás pénz: 645 Lei, Lécfalvai pászuly pénz: 345 Lei. Összesen: 4040 Lei.

Az 1938—39. évre a nagyenyedi egyházmegyéből 1000 Lei érkezett. A menzán éltetők egyházmegyénként a következőképpen oszlanak meg: Becsekallj egyh. megye: 5, dési e. m.: 4, görgényi e. m.: 2, hunyadi e. m.: 4, kalotaszegi e. m.: 1, kézdi e. m.: 1, kolozsvári e. m.: 3, küküllői e. m.: 1, marosi e. m.: 3, nagyenyedi e. m.: 4, nagysajói e. m.: 1, sepsi e. m.: 2, szilágyszolnoki e. m.: 2, udvarhelyi e. m.: 1. Királyhágómelléki egyh. megyék: Bihari e. m.: 3, érmelléki e. m.: 1, szalontai e. m.: 1. Mivel a menzán étkező főiskolai hallgatók egy kivételével mind vidékiek, kérjük az összes nőszövetségek támogatását akár természetben, akár pénzből, hogy e nagyjelentőségű intézményünket akadály nélkül továbbra is fenntart-

hassuk, kiváltképpen azokét, akiknek ifjai ebben a kedvezményben részesülnek.

A kerületi nőszövetség azzal a kérelemmel fordul úgy a nőszövetségi elnökökhöz, mint lelkész urakhoz, hogy a községükből szolgáltni induló leányokat, akik Kolozsváron vagy Bukarestben akarnak elhelyezkedést kapni, ajánlólevéllel ellátva a következő címre irányítsák Kolozsvár: Dózsa Miksáné, Cal. Marechal Foch 67; Bukarest: Bereczky Klára, Str. Teodor Aman 24. Ugyanis Bukarestben és Kolozsváron elhelyező iroda van, hol teljesen megbízható leányok elhelyezhetők. Arra kérjük az ajánlólevél adó lelkészeket, hogy vallásos, jómagaviseletű és megbízható leányokat ajánljanak. Nőszövetségünk csak megbízható, tiszttaerkölcsű, jóra való leányok sorsával, elhelyezésével törődhetik, akik nőszövetségünkre szegyeent nem hoznak. Megérkezésük előtt legalább két héttel a fenti címekre kérünk értesítést és pedig a hónap elseje és tizenötödike előtt.

Minden egyes nőszövetségi elnöknek itt, ezen az úton hozzuk tudomására a fentírtakat és szíves jóindulatukat kérjük.

Kolozsvár, 1939. január 28.

A kerületi nőszövetség elnöksége.

Irodalom és Művészet

Folyóirat szemle.

Az Út. A huszonegyedik évfolyamába lépő Az Út ez évi első számából kiemelkedik *Dr. Imre Lajos: Egyházunk munkája a mérlegen* c. cikke. Mindenekelőtt megállapítja, hogy az egyház egyetlen feladata az Ige hirdetése. Ebben a munkában az elmúlt évben sok külső akadály állott egyházunk előtt, de legnagyobb nyomorúságunk nem ezekben a külső akadályokban, hanem abban a tényben van, hogy egyházunk maga nem volt elég engedelmes az Ige hirdetésében. Ebből kifolyólag mindenképp előtérbe kell állítani a tartania. Igazi kálvini gondolatot újít fel, amikor azt mondja, hogy csakis az egyház szolgáltnak és gyűlekezeteinek bűnbánatából fakadhat új élet az egyházban. Az új esztendőben mindenekelőtt azzal a ténnyel kell az egész egyháznak leszámolnia, hogy óréa az Isten ügyének szolgálata van bízva. Az egyháznak egyetlen ellensége van: a Sátán és egyetlen erőforrása: Isten. Ne magunkat és az egyházat féltjük, hanem azon rettegünk, hogy vajjon teljesítjük-e Isten nekünk adott parancsát?

Mai legnagyobb nyomorúságunk az, hogy nem áll egészen világosan az egyház és annak szolgáltna előtt, hogy az egyház létjoga kizárólag Isten ügyének a szolgáltnában van. Ezért legelső sorban az egyház lelkipásztorainak vissza kell térniök az Igéhez. Ezt az igéhez való visszatérést követnie kell a lelkipásztorok tudományos továbbképzésének. Nagy veszedelem ma, hogy sok lelkipásztort von el a teológiától a más tudományokkal való foglalkozás. E kettős cél érdekében meg kell újítanunk a lelkészi értekezletek munkáját, hogy ebből a közösségből igazi munkaközösség álljon elő.

Az egyháznak ma nagyon sokféle munkát kell végeznie. Ebből az a veszedelem származik, hogy ezek között fontossági sorrendet akarunk megállapítani. Ezzel a téves felfogással szemben határozottan le kell szögeznünk, hogy az egyháznak egyetlen munkája van: Isten igéjének hirdetése. Ma úgy néz ki, hogy az egyház

igehirdetői lehetőségei korlátozottak. Ezzel szemben jól kell látnunk, hogy ahol valóban Isten Igéjét akarják hirdetni, ott az Ige maga mindig a legalkalmasabb lehetőségeket teremti meg. Az igaz, hogy az állam a saját maga jogos érdekeinek védelmében korlátozta az igehirdetés módjait és alkalmait, de jól kell látnunk, hogy az állam még sehol sem korlátozta magát az igehirdetést. Ezt Isten kegyelmi tényének kell felismernünk. Sürgős feladatunk azoknak az új módoknak keresése, amelyek között ma tudjuk az Igét hirdetni.

Egyházi munkáinkban három vonást kell egyre öntudatosabban érvényesítenünk: az egyház munkái *lelki munkák, személyes munkák és gyülekezeti munkák*. Ez azt jelenti, hogy minden egyházi munkánk központjába a lelkek megnyeréséért és engedelmességre neveléséért kell fáradoznunk; a mai tömegmozgalmak jel-szavaival (szemben mindennél jobban kell hangsúlyoznunk, hogy mi egyes személyeket akarunk megkeresni; a személyeket viszont a gyülekezetben keresi és fogja össze Isten. Nem győzzük hangsúlyozni, hogy milyen égetően fontos a mai időkben mindenkinek a lelkébe nagyon mélyen belevésni, hogy Krisztus egyháza a világban elsősorban mint gyülekezet jelenik meg, hogy a szélesebbkörű egyházi közösségeknek csakis annyi igazi erejük lehet, amennyi erőt a gyülekezetek képviselnek. Az egyház igazi nyomorúságai a gyülekezetek megismerésében döbbenek elénk.

Ma különösen a *városi gyülekezetek* gondzását kell nagyon komoly figyelem tárgyává tennünk. Az ifjúság nevelésében a *konfirmáció* és *vallásantitás* alkalmait sokkal jobban ki kell használnunk. Ezen a téren különösen az állami és más egyházi iskolába járó gyermekeinkkel kell sokkal jobban törődnünk. *Irattejesztésünk* mobilizálása régóta vajdó kérdés egyházunknak. Az egyházi *törvénykezés* terén fontos volna a zsinat összehívása. Ismét előtérbe kell állítanunk az *egyházi fegyelmzés* kérdését. Különösen városi gyülekezeteink egyre súlyosabb *anyagi helyzetbe* kerülnek. Nekünk jól kell látnunk, hogy az egyház anyagi kérdéseinek egyetlen református megoldási módja van: a hívek önkéntes áldozathozatala.

Ez a kérdések mélyére hatoló, bátorhangú cikk egész esztendei munkánkban előttünk kell, hogy álljon, figyelemztetéseit úgy az egyházi szolgálóknak, mint a gyülekezeti tagoknak nagyon meg kell szívlelniök.

Protestáns Szemle. A negyvennyolcadik évfolyamába lépő Protestáns Szemle ez évi első számából különös figyelmet érdemel *Pap Béla: Ébred az egyház!* című vezércikke. A világháború utáni általános magyar meghasolás és kiábrándultság korában a neokatholicizmus és az új reformáció jelentették az első ébresztő és öntudatosító hangot. Míg a római egyház az egyház totális, minden irányba kiterjedő hatalmi igényével akart új életet hozni, addig a református ébredés az *egyének* lelkének felébredésével, kisebb közösségek munkábaállítással akart hatni.

A református öntudatosodás második lépése az volt, hogy az egyénekből álló kisebb csoportok, melyek erősödése veszélyeztette az egyház belső lelki egységét, átkapcsolódott az *egyház életébe*. Az öntudatosodó egyház maga vállalta az ébresztő lelki munkák végzését.

Az elvek tisztázódása közben meglátszott, hogy az egyházon kívüli csoportok munkáját magának az egyháznak kell végeznie. Amikor ez a szellemi leszámolás készen volt, az egyház megalkotta az ú. n. *missziói törvényt*, amely szabályozta az egyház egészen új belmissziói rendjét. E törvény kimondotta, hogy „a missziói munkákat minden egyházközségben végezni kell”, a „felsőbb egyházi hatóságok részéről szükségesnek nyilvánított belmissziói munka elmaradásáért feyelmileg felelős” az egyházi tisztviselő. A törvény alapján megalkották az egyházközségi, megyei és kerületi missziói bizottságokat. Ugyanakkor az egyháztól független két ifjúsági munkát: a Soli Deo Gloriát és a KIE-t a maga egyházi munkájának ismerte el a konvent.

Az egyház ébredésének újabb lépése a *szociális lelkiismeret* felébredése volt. Ezen a téren az Országos

Református Szeretetszövetség végzett csodálatos munkát. Az 1931. óta folyó munka 70.000 református lelket mozgósított az egyházi diakonia szolgálatára, ma 27 gyülekezetben 37 szeretetintézményt tart fent. Ez a szövetség az elmúlt évben 1305 református lelket részesített gondozásban és több mint 200.000 pengőt áldozott a szeretet oltárán.

Pap Béla cikke világosan összefoglalja a magyarországi református egyház belső életének húsz éves haladását.

Hitel. A Hitel elmúlt évi utolsó számában különös figyelmet érdemel *Nagy Ödön V. éves theologiai hallgató* különlenyomatban is megjelent *Szórvány és beolvadás* c. tanulmánya. Cikkében mindenekelőtt a szórvány fogalmát tisztázza. Mivel a kérdéssel nem egyházi, hanem egyetemes magyar szempontból foglalkozik, a szórvány református egyházi meghatározást alkalmazza a nemzeti szórványok jelölésére. A szórvány keletkezésének két útja van: régi, nagyobb települések elorvadnak, kiszakadnak a nép nagyobb tömbjeiből; másfajú nép közé kisebb csoportokban magyarok telepednek. Romániában az erdélyi szórványok az előbbi, az ókirályságok az utóbbi csoportba tartoznak. A romániai magyar szórványterületek bemutatása kapcsán hozzávetőleges számítások szerint megállapítja, hogy körülbelül 300.000 magyar él szórványban, ez a mi számításunk szerint a magyarság egyhatodát, a hivatalos számítás szerint egyötödét teszi ki. Minden hatodik romániai magyar ember tehát szórványban él. Ez a megállapítás eléggé megmutatja a kérdés fontosságát. A cikkirő a bánsági, királyhágómelléki, hunyadmegyei, óromániai és mezőségi nagyobb szórványterületek közül csupán a mezőségit veszi szorosabb vizsgálat alá és 81 itteni magyar település adataiból igyekszik egyetemesebb érvényű megállapításokat levonni. A 81 telep közül 21 mondható életképes magyar településnek, 24 telepen már nagymértékben megindult a beolvadás, 25 telepen viszont már egészen reménytelen a magyarság megmaradása. A fentmaradó 11 helységben pedig annak ellenére, hogy ott valamikor tömegesen élt a magyarság, semmi élő nyomát sem lehet annak találni. Az adatok általánosságban egy felbomló, szervezeten magyar néptestről s annak erőltén műveltségéről szólnak.

A helyzet megállapítása után az író részletesen megvilágítja a beolvadás okait. Ebből a szempontból különösen értékes a tanulmány, mert az eddigi egyoldalú megállapításokkal szemben az összes okokra igyekszik rámutatni. A műveltségi súlyedés, történelmi öntudathiány, szegénység, biológiai adottságok, társadalmi tényezők mellett különösen fontos a hitbéli öntudatlanság. Nagy Ödön nagyon ügyesen mutat rá arra, hogy a keresztyén lelki élet öntudatos élése, mint az ember összes tevékenységeinek és viszonyainak alapja ebben a kérdésben is döntőjelentőségű.

Részletesen ismerteti az eddigi erdélyi szórványmozgalmat s örömmel állapítja meg, hogy Földes Károly, református lelkész füzetének, de még inkább a Kialtó Szó Szórványainkról szóló nagy munkájának milyen egyetemes jelentősége volt ezen a téren. Mai napig is ez utóbbi könyv a szórványkérdés legteljesebb monográfiája. Végül a szórványkérdés jelentőségének vizsgálatánál nagyon öntudatosan állapítja meg, hogy az erdélyi magyarság semmiképpen sem mondhat le szórványairól, mert ezek elvesztése lényegesen csökkentené a nemzeti állományunkat és egyre inkább újabb magyar nyelvterületek szórványosodását fogja eredményezni.

Minden reményünk megvan arra, hogy Nagy Ödön folytatni fogja megkezdett munkáját, s a szórványgondozás módszerének kidolgozásánál is éppen olyan alapvető jelentőséget fog tulajdonítani a keresztyén szempontoknak, mint ennek a széles és alapos diagnózisnak a megállapításában.

L. D.

Anglia nem engedi meg, hogy az istentelenek nemzetközi kongresszusát, amelyet Londonban akart Moszkva megtartani, angol területen tartsák meg.

IMRE ÉVA

Az egész magyarnyelvű reformátusság mély részvétele és szeretete különös mértékben fordult Dr. Imre Lajos, theologiai tanár atyánkfa és családja felé az elmúlt hó elején, amikor 6-án az Úr tizennyolc éves korában haza szolgáltotta kis lányukat: Évát. Imre Éva a kolozsvári leánygimnázium VII. osztályának volt a növendéke. Kis gyermek kora óta úgy ismertük, mint aki igazi hittel és engedelmességgel akart az Isten gyermeke lenni. A vasárnapi iskolás és biblikakörös kis leányból lassanként vasárnapi iskolai vezető lett. Szelidségével, adakozó jókedvével igazi példája lett a keresztyén leánynak. Földi szemeink elől eltűnt kedves alakja világos bizonyosságtétel amellet, hogy Isten újjá akarja és újjá tudja tenni egyházunk ifjúságát és nem hűbavaló az ifjúságunkért végzett szolgálatunk.

Temetésén Székely János, leánygimnáziumi vallás-tanár hirdette a vigasztaló evangéliumot. Igazi testvéri szívvel kívánjuk, hogy a gyászoló család soha se feledje el és mindig igaznak tartsa a gyászbeszéd bevezető szavait: „Milyen nagy gyülekezet sereglett össze e koporsó körül! Nemcsak azok vannak itt, akik testi valóságukban idejöttek. A közel és távolból, Erdély minden részéből, a határokon túlról, a lélek szárnyain szakadatlan sorban testvérek érkeznek közénk s lecsüggesztett fejfel megállanak előttetek. Milyen nagy gyülekezet, mennyi szeretet, tisztelet és együttérzés!”

Szívvel kívánjuk, hogy az Úr minden vigasztalását megadja annak a férfinak és egész családjának, akinek szolgálatán keresztül annyian jutottunk el az életadó evangéliumhoz.

A pestkörnyéki egyházmegye december 8-án tartotta első ünnepélyes közgyűlését a Budapesti Theologiai Akadémia dísztermében. A közgyűlés az egyházkerületi elnökség jelentésével kezdődött. Az egyházmegyei választások eredményeiről történt jelentés után az új esperes és az új gondnok tettek esküt és elfoglalták az elnöki széket. — Benkó István, a pestkörnyéki egyházmegye esperese tartotta meg ezután székfoglaló beszédét.

— Az új egyházmegye Isten gondolata, azért van, mert Isten gondolja és addig lesz, amíg Isten akarja. Hadd nyissam meg az örök ígét, hogy Isten gondolatát az egyházmegyére nézve megértsük belőle. Jelentések 3 7—13-ból. Hogy alakult ez az egyházmegye? Két mozzanatra mutatok rá. Az utolsó 40—50 év alatt kiépült a Budapest-környéki nagyvárosok öve a maga különleges lelkiiségével. Egyidejűleg fejlődött a magyar református egyház lelki ébredése. Ahol buzogni kezd az élet árama, ott növekedés és osztódás támad. Az új egyházmegye nem mesterséges alkotás, természetes fejlődés eredménye. A múlt évben lelkiismereti indítás parancsa alatt rátettem kezemet a kilincsekre s ime az ajtó nyitva volt.

Mi az új egyházmegye munkaterve és mik a kilátásai? Pest környékén nagy református tömegeknek nincs templomuk. Az ellátatlan hittanórák száma a százat is meghaladja. Az egyházközösségek túlnyomó része kimerítő adósságterhet hordoz. A parókusok és vallásoktató lelkészek között az elhelyezkedés mozgalma folyik. Nemzetközi forradalmi eszmék, mint finom kód, terjednek a levegőben. Nem tehetünk többet, mint ha-

logatás nélkül belépünk az ajtókon, amiket felnyit előttünk az Úr. A progresszió igazi törvénye megtalálni a nyitott ajtókat, beilleszkedni Isten tervébe.

Gyenge vagyok és gyengék ezek az egyházak és pásztorok, de az egyház Ura mindezt tudja és éppen az az ellentét tetszik neki, hogy gyengék és mégis hívek. A Pestkörnyék titka és ereje, hogy az élő Ige lángja meggerjedt benne. Mit tudunk mi is és mire vagyunk képesek? Tudunk vigasztalni, hogy mosoly támad a sírhantón. Tudunk feddőzni, hogy konok szívek megremegnek körülöttünk. Tuunk sebeket gyógyítani, rongyos ruhát megfoltozni, szennyes arcot törülgetni, belső parancsra templomot építeni úgy, hogy lelkesí fizetésünket kockáztatjuk miatta és adósságot hordozni, hogy elkopik a palást a vállunkon miatta. Mindezt azért, mert „a nagy Isten vagyon mivelünk”. Úgy indulunk, hogy sem palcát, sem táskaát nem viszünk maunkkal. A belmissziói lelkület önmagában csak gótikus ív egyik szára. Az anyaszentegyház nem vonulhat vissza a saját bástyái mögé. Az egyházmegye intenzív belső lelki élet mellett is elsorvad, ha nem vívja harcát a külső frontokon. Elszánt és öntudatos irányzatok tartják megszállva az emberek szívét és eszét. Sok helyen szóhoz sem engednek jutni. Nekünk az a kötelességünk, hogy megmutassuk a magunk belső lényegét, a kiválasztottságunk jeleit. Megérezzessük a nemzetünkkel, hogy mi valóban magyarok vagyunk, a magyar fájdalom hordozói, a magyar hit apostolai, a magyar sors mártírjai. Nem a propaganda hódít, nem a fanatizmus, nem reklámokra, statisztikákra építjük igényeinket, befelé nem pártembereknek, theologiai vagy egyházpolitikai irányelvek képviselőinek fogunk mutatkozni, hanem Isten választottainak. Az anyaszentegyháznak meg kell figyelni az égi jeleket, ime a megpróbáltatás ideje közel van. A világ keresztyéniségéből ki fog rostálódni sok minden, ami látszat és valótlan. Ünnepelesen és csendben előtűnik a hitvalló egyház fehér arca a kiábrándult világ tekintete előtt. Ha nagy világ-hatalmak közül egyik vagy másik istenellenes princípiummal érkezik: Istennek választott népe látott már édig nőni és szétomlani ugyanilyen nagyhatalmakat. Az ellenséges erők minden ilyen feldomborodását a Messias hajnalfénye követte. Isten országa felhők között jó el. Az egyházmegye még nincs készen, hanem csak készül.

Hálát adok a mennyei Atyának — mondotta végül az esperes —, hogy méltatlan szolgájam megkönyörült és az emberélet hanyatló szakának kezdetén többre bízta a szülő munkásai között. Meghajtom térdeimet az én Uram, Jézus Krisztusom Atyja előtt és felajánlva magam az Ő szolgálatára, az egyhangú választással elémdótt esperesi széket elfogadom.

Utána Dr. Szász Lajos pénzügyminiszteriumi államtitkár, az új egyházmegye gondnokja tartotta székfoglaló beszédét: Alázatos lélekkel vállalom a nagy tisztséget — mondotta —, annak nem a díszét, hanem a terhet. Aki a tisztségre elhívott, erőt is fog adni annak betöltésére. Testvérek közé testvérként jöttem messze vidékről, rab magyarok hitét hoztam az ország központjába. Egyéni programom nincs. Ma a közélet egyik legsúlyosabb hibája, hogy mindenkinek egyéni programja van, mindenki vezér akar lenni. Van nekünk hitvalló ösök által megállapított örök programunk: cum Deo pro Patria. A pestkörnyéki egyházmegye működésével nem fog ellentéteket támasztani a különféle vallásfelekezetek között. Az ellentétek áthidalására törekszik és erre hív fel minden magyart. Tisztában vagyunk a nehézségekkel, amelyek előttünk állanak. Egyházmegyénk területe veszélyeztetett zóna. Népe ki van téve a legkülönbözőbb eszmeáramlatoknak. Apostolokra van szüksége. A történelmi magyar református egyház keretében kielégülést találhat minden törekvés, ami szép és nemes. A magyar református egyház bevehetetlen örök bástyája a magyar nemzeti gondolatnak. A magyar református egyház a szociális igazságokat hirdette akkor, amikor a szociális szó mai értelmében még ki sem alakult. Égető szükség van az egyházközösségek anyagi viszonyainak

rendezésére. Az egyházi törvényünk az arányos adóztatás elvét nem biztosítja ma még eléggé. Egymás terhére hordozzátok és úgy töltsetek be Krisztus törvényét. A községenkénti adóztatás mellett arányos teherviselés nem lehetséges. Minél jobb módú valamely egyházközség, annál kisebb a közterhe most és minél nyomorultabb, annál nagyobb. Nem vallom azt, hogy mivel régi valami, mindjárt jó és mivel új, mindjárt rossz. Az egységesebb közterhe viseléssel tudjuk biztosítani régi pusztuló örökhelyek fenntartását és új örökhelyek létesítését. Az egyetemes érdekek szempontjából sokkal értékesebb az általános ütemű, egyenletes és egyetemes fejlődés, mint néhány helynek virágzása és más helyek sorvadás. Törhetetlen hittel hiszem, hogy feladatainkat lelki és anyagi téren meg fogjuk oldani, egyházmegyénknek az Írásból vett jelmondata szerint: Nem erővel és hatalommal, hanem az Isten Szentlelke által.

Nagy örvevézéssel és ünneplő szeretettel fogadta mind a két székkfogalót a megjelent ünnepi gyülekezet. Dr. Ravasz László püspök köszöntötte ezután az egyházmegye elnökségét. A paritás — mondotta a püspök — a világi és lelkesi elem egyszülőzött vezetése az egyház életében a magyar református egyháznak Isten-től adott sajátos és értékes tulajdonsága. Jelképes kifejezője az egyház két oldalának, hogy egyrészt láthatatlan és mindenestől fogva a hit tárgya, másrészt látható világban, mint hatóság illeszkedik. Egyetemes magyar református ügyérete a pestkörnyéki egyházmegye megalakulását ez a két elnöki megnyilatkozás. Egyik sem akart program lenni, mind a kettő ősi református gondolatokat hozott hozzánk. Két gyertyatartónak egy lángja fényeskedett bennük.

Köszöntötte továbbá az egyházmegyét Mocsy Mihály, a pesti egyházmegye, Szabó Imre, a budapesti egyházmegye eszoprese. A köszöntőkre az egyházmegye elnökei adtak választ. Letették az esküt az új tanácsbírák, a lelkesi főjegyző Demjén István, a világi főjegyző dr. Réthey Ferenc lett. Az ünnepi közgyűlés után az egyházmegye a rendes közgyűlés tárgyait tárgyalta le. Bizottságokat alkotott, a költségvetést tárgyalta, az egyházmegye pecsétjét, jelvényeit állapította meg.

A görögországi evangéliumi keresztyének. Kesveset tud az evangéliumi keresztyén világ azokról a hősi erőfeszítésekről, amelyekkel görögkeleti, vagy római, vagy pogány országokban az evangéliumi keresztyénség előrehalad. Március 23—24. napjain tartotta a görög evangéliumi egyház évi zsinatját. Tizenegy megszervezett egyháza van, több mint harminc helyen van Görögországban rendszeres igehirdetés. Tizenkét evangéliumi munkás közül kilenc lelkipásztor szolgál, négy asszony bibliát terjeszt. Ötvenöt vasárnapi iskola majdnem ezer gyermekkel dolgozik. Van tizennégy ifjúsági egyesülete ennek a kicsiny bátor egyháznak. Ez az egyház az izlám között végzendő evangelizáló munkához is hozzáfogott. „Tele vagyunk reménységgel, amikor ennek a munkának a gyümölcsseit látjuk”, mondja a jelentés. Ezer és ezer traktátust és Bibliát visznek el a görög lélekhez ennek az egyháznak bátor munkásai. Látogatják a börtönöket, szanatóriumokat, kórházakat. Sok reménység és várakozás után elkészíthették az énekeskönyvüket. Háromszáznegyvennégyezer drakhmával járult hozzá a görög evangéliumi egyház az evangéliumi munkához. A világ Evangéliumi Szövetsége, az angol Presbiteri egyház, a dán lutheránus egyház kisebb nagyobb összeggel állnak a görög evangéliumi munkások mellett. Van részük üldöztetésekben is. Van hely, ahol bebörtönzik őket, de megrendítő néha a bíróságok előtti bizonyágtételük hatása. Nyugat Tráciában az egyházi hatóságok fordultak az állami hatalomhoz, hogy elfojtsák az Igét. Jó nekünk tudni és ismerni, hogy az evangéliumnak szétszórt magjai mindenütt a világon kikelnek és az Isten aratásai készílik elő.

Az amerikai magyar református egyház egyik legelőbb gyűlékezete a toledói (Ohio) református egyház, az elmúlt napokban ünnepelte 35. éves jubileumát. E jubileumi ünnepségen résztvettek az összes környező

gyülekezetek s a legtöbb református gyülekezet képviselői. A jubileumi istentiszteleten azok a lelkesek szolgáltak, akik a toledói egyházból mentek más egyházközségbe szolgálatra. A jubileumi istentiszteleten adta át dr. Alexy Lajos főkonzul Molnár István egyesületi titkárnak, az egyház presbiterének és alapító tagjának a szülőföldtől kapott kitüntetését.

A „Catholic Times” részletesen tudósít a Faulhaber müncheni érsek palotájának nemzetiszocialista tüntetők által való megtámadásáról és megrongálásáról. Különösen kiemeli Nlederösterreich Gauleiterének azt a kijelentését, hogy Németország a kath. ükös-problémát is úgy fogja megoldani, mint a zsidóproblémát.

„A keresztyénségnek el kell tűnnie” — ezzel a címmel közli a „Regnum Christi” c. német nyelvű katolikus folyóirat Rosenberg Alfréd egy előadásának gyorsírással megörökített részleteit, amelyet a Reichskulturkammer egy nem nyilvános összejövetelén mondott el és amelyben a NSDAP és az egyház viszonyáról szólt. Minden kommentár nélkül közlünk mi is néhány részletet: „Azokra a különböző kérdésekre, amelyeket az egyházzal szembeni magatartásunkat illetőleg tettek, a következőket válaszolhatom és hangsúlyozom, hogy ezzel a válaszzal egynek érzem magamat a Vezérrel („... dass ich mich dieser Antwort einig fühle mit dem Führer”). Vannak nálunk szeleburdiak (Heissporne), akik a Vezért legszívesebben arra készítenék, a katolikus és az evangéliumi hitvalló egyházat irtsa ki, mint ahogy azt mi a bolsevista pártokkal megtettük. Eltekintve attól, hogy e pártoknak az eltiltása még távolról sem volt egyértékű a marxizmusnak népi gondolkodásából és érzésvilágából való kiirtásával — ezt naponta érezzük — meg kell gondolniok, hogy a katolikus egyház nemzetközi helyzete az egyházzal szemben igen óvatos taktikát parancsol ránk. Az egyházat érintő minden támadás belejátszik a nemzetközi kapcsolatokba és megnehezíti a mi különben is nehéz helyzetünket. Hogy a katolikus egyháznak és vele együtt az evangéliumi hitvalló egyháznak mai formájában („in ihrer heutigen Formgestaltung”) népi életéből el kell tűnnie, az előttem — és hiszem, hogy ezt a Vezér gondolkodásának is megfelelően mondom — teljesen világos. Ha azonban az ú. n. német világnézet a maga írásaiban egy vad radikalizmussal vél játszhatni, úgy meg kell mondanom az uraknak, hogy azzal nemcsak a birodalmi kormány presztízisének ártnak, hanem a hívőknek is erősítik a mártírságot. A nemzetiszocialista világnézet keresztülerőszakolásával a német ifjúságnál már nagy darabbal előrejutottunk. Ami még mint katolikus ifjúsági mozgalom ide-oda támoval, az nem több szilánkcsoportoknál, amelyek idő múltával föl fognak szivarni. A Hitlerjugend olyan szívó-spongya, amelynek senki sem állhat ellene. Továbbá a tanterv felépítése iskoláink minden kategóriájában olyan antikrisztusi-antijudaista szellemben készült el, hogy a felnövekvő nemzedék megóvatik a fekete csalástól („vor dem schwarzen Schwindel bewahrt bleib”). Azt is gondolják meg, hogy az egyházakban, magában a katolikus egyházban is, őszinte német emberek is működnek mint papok, akik a nemzetiszocialista világnézet előtt a legmélyebben meghódoltak. Az ő segítségükkel fogjuk az egyháznak a legutolsó, megengedem: igen erős, pozíciót föltakarítani. Van azonban egy kényszerítőeszközünk is ez az anyagiak. Itt is éppen olyan óvatosak leszünk, de annál rendszeresebben járunk el, hogy a meg nem nyerhető papságnak az anyagi ütőerejét átvágjuk.”

A németországi református egyházak legutolsó híradása szerint 4222 diakónus munkálkodik, közülük 1200 gyülekezeti diakónus. Vannak közöttük missziós diakónusok, tanítók, tratterjesztők, városi misszionáriusok. A különféle belmissziói intézetekben mint gondozó és nevelő 792, a belmissziói szolgálatban pedig 233 diakónus dolgozik.

Szerkesztésért felel: DR. TAVASZY SÁNDOR.

Nyomatott a „Grafica” könyvnyomdában, Cluj.